

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 21. Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrt leta Din. 12.—, za pol leta Din. 24.— Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Naloge nove vlade.

Opoziciji se je posrečilo, strmoglaviti vlado starega Nikole Pašića, o katerem se je mislilo, da ima do štiri letni patent na Jugoslavijo.

To je dejstvo velikega pomena.

S Pašićem je padla ideja velikosrbskega reakcionarnega imperializma. Da je z njim vred odletel tudi Pribičević, je samoposebni umevno, kajti ta politik ni bil nič drugega kakor eksponent velesrbskega nacionalizma v prečanskih pokrajinah.

Nova vlada se je sestavila iz srbskih liberalcev ali demokratov, Jugoslovanskega kluba in avtonomističnih muslimanov iz Bosne, mogoče, da se ji pridruži še nekaj bolj svobodomiselnih radikalov.

Kakor se čuje, hoče nova vlada zavzeti v zunanji politiki levičarsko strujo v soglasju s politiko Anglije, Francije in Amerike. V notranje-političnem oziru pa bo ta vlada popravila storjene krivice, odpravila nasilja in strogo izvajala obstoječi zakon.

Delavstvo se mora teh glavnih smernic nove vlade samo veseliti. Nam je glavno, da se ohrani v Evropi mir in zato nam nova vlada daje sigurno jamstvo, dočim smo bili pod šovinističnim režimom Pašića vedno v nevarnosti, da se zapletemo v kakšen konflikt na Balkanu. Kar pa se notranje politike tiče, bo vlada tudi ustregla našim najmanjšim zahtevam, ako bo napravil red in poskrbel za osebno varnost ter resnično svobodo. Fašizma ne rabimo nobenega. Tiste, ki so pokazali v tem pogledu preveč vroče krvi, naj vlada pokliče za storjene krivice na odgovornost. V tem oziru zahteva celokupno osvoboditvi ljudstvo, da se storjene krivice popravijo! Osvoboditi in oškodovati se morajo vsi oni delavci, ki so bili zaradi svojega političnega mišljenja po zloglasnem zakonu o zaščiti države zaprti. Tudi se mora delavskim društvom, ki so bila razpuščena, vrniti vsa zaplenjena imovina. Sploh pričakuje delavstvo, da nova vlada ne bo posegla po nobenem izjemnem zakonu.

Kar se tiče uprave, pričakuje ljudstvo, da se bo uradništvo pozvalo k absolutnemu spoštovanju zakona in da se bodo vsi, ki so zlorabljali uradno oblast v prid terorja, eksemplarično kaznovali.

Že, če vlada samo to stori, bo naredila veliko delo. To delo pa mora biti seveda podlaga, na kateri se bo zidalo dalje v smislu demokracije in socialne zakonodaje, ki se je nahajala že nekaj let sem na mrtvi točki. V tem oziru pričakuje delavstvo, da se bodo poživilo delavske zbornice in da se bo njihovo področje razširilo v smislu avtonomnih zastopnic delavskih interesov. Nova vlada naj pristopi k izdelavi splošnega socialnega zavarovanja.

Razume se, da je popolnoma v smislu demokratične smeri nove vlade, če bo pod njenim režimom vladala popolna in absolutna tiskovna ter zborovalna svoboda.

V metežu.

IV.

Dolfe je slonel ob mizi. S svojimi prsti je grebel po laseh, za trenutek je podržal roko mirno nad čelom in gledal v polukrožen plamen petrolejke. Zunaj je bil tih mrak, skozi nezagrnjeno okno so se videli na pol razsvetljeni obrisi tovarne in dimniki razsvetljeni le do polovice, naprej so se izgubljali v temo. Od okna je umaknil pogled kot da bi ga prevzel strah pred tem žarkim sijem, ki je oddaleč prihajal skozi okno. Oči so mu obstale na pisni, ki je ležalo pred njim na mizi.

Začutil je, kako mu nekaj tesno objemlje srce, kako ga oklepa in vendar on se ne brani, od daleč pa mu žalostno poje hrepenenje: O pridi, pridi, čakam te, da se vrneš. Vstalo mu je v duši težko, zazrl se je na ono polje, potisnjeno med hribe, slišal šepet lip ob znamenju. Iz črk pred njim pa je jasnala podoba matere, ki sedi pri mizi in narekuje sestrični pismo zanj.

Sklonil se je in bral še enkrat.

Ljubi Dolfe!

Pišem Ti v maminiem imenu in še nekaj sem dostavila za Te sama. Tvoje zadnje pismo sva prejeli. Oh, Ti ne veš, kako je bila mama vesela, ko je brala, da se morebiti kmalu vrneš. Zdaj ji je še bolj dolgčas po Tebi, ko pričakuje dan na dan, da prideš. Za dom ne skrbi več, zadnjič sem nesla v mesto k Bevcu zadnji še ne-

plačani dolg. Kar ga je še, saj ga ni veliko, pravi mama, lahko ostane, drugi upniki bodo že počakali. Kako si moral biti priden, da si toliko prihranil v teh mesecih.

V Tvoji sobici je še vedno vse tako kot je bilo, vse Te še čaka ravnotako. Kako dolgčas je bilo prve dni, ko Te ni bilo, oh ko bi vedel! Novega Ti ne vem pisati, mama je zdrava, še skoraj boli, odkar Te pričakuje. In lastovnice so prišle zopet tja kakor lani, pred drvarnico pod stopnicami. Saj veš, kako sem Ti takrat rekla, da le upajmo, da vse slabo mine in pričakujemo samo dobrega. In jaz upam, samo pridi, pridi! Tako pravi tudi mama, ki skrbi tako za Te in se boji, sama ne vem za kaj.

V veselem upanju Te pozdravljave obe prav iz srca in poljublja Te Tvoja mamica.

Kmalu bodo zopet prazniki in Tebe ne bo doma kot si bil lansko leto. Veš še, kako je bilo lepo, o če bi prišel za praznike domov. Jaz Te čakam še vedno in spominjam se onih besed, ki si mi jih rekel zadnji večer, ko si odhajal, vsak večer se jih spominjam in mislim na Te. Poprej sem Ti želela, da bi postal srečen, srečen v tujini, a sedaj bi rada, da se vrneš. O ko bi Ti mogla verjeti, kar mi pišeš v zadnjem pismu, da si zadovoljen. Take misli se mi včasih prikrađejo in zdi se mi, kakor da pozabljaš na dom, na mamico, na vse... V duhu že gledam oni dan, ko prideš, že čutim, kako mi boš na rahlo stisnil roko...

Ostani zdrav do svidenja

Tvoja Cilka.

Politični pregled.

Drugod.

Londonska konferenca bo svoje delo v najkrajšem času uspešno zaključila v kljub temu, da šovinistično-imperialistično časopisje lansira v svet mnogokrat čisto napačne vesti. Delo je napredovalo tako daleč, da se bo Nemčija te dni posebej pozvala, da se udeleži dela na konferenci po svojem delegatu.

V Franciji se javno mnenje vedno bolj obrača proti imperialistični politiki bivšega ministrskega predsednika Poincaréja tako, da Herriot ne bo naletel na odpor, ko bo v najkrajšem času podpisal v Londonu pogodbo, glasom katere se bo Francija obvezala, da postopoma izprazni Porurje in ga vrne Nemčiji. Pač pa prihaja Herriotova vlada polagoma v spore s katoličani. Herriot je znan kulturnobojež, nasprotuje diplomatskim zvezam z vatikanom in hoče vsepovsod uveljaviti državno laiško, t. j. brezversko šolo, čemur so se odločno uprli katoličani Alzacije-Lorene, ki so imeli v Strassburgu velikansko protestno zborovanje, na katerem so postavili zahteve katoličanov v šolskem vprašanju.

V Nemčiji je vladna koalicija zmogla najnovejši fašizem Ludendorfovcev, katero dejstvo ni v zadnji vrsti pripomoglo k temu, da se bo mogla v nekaj dneh po svojem delegatu aktivno udeležiti dela na londonski konferenci in tako vplivati na pomirjenje Evrope.

V Rusiji so sklenili z Radićem ustanovitev takozvane knetske internacionale, kar pa izgleda mnogo nedolžnejše kot pa to slika buržuazno časopisje. Razvidno, pa je iz tega, da išče Rusija stikov vsepovsod, da se tako upostavi neobhodno potrebni odnošaji med posameznimi državami, ker je nemogoče, da bi šlo življenje v državi, ki je zaprta sama v se, svojo redno pot naprej.

V Rumuniji je nekam tiho; vihar pred nevihto. Izsprediti bo morala, da ji je aneksijska politika škodovala, strmoglaviti bo morala sedanji nasilno-koruptni režim in se orijentirati na levo, katere smer veje tudi od evropskih velesil.

V Bolgariji se nadaljujejo politični umori vladi neprijaznih veljakov, izgleda pa, da se vladi Cankova bliža zaslužen konec.

V Italiji notranji razvoj fašizma napreduje. Matteottijeva afera odkriva bolj in bolj, da so na političnih umorstvih soudeleženi fašistovski voditelji sami. Zato tudi brezobzirna časopisna cenzura ne more odvrti ljudstva, da bi ne kazalo svojega nedopadanja do nasilnikov.

Mussolini šepa tudi na tem, ker ne odobrava njegove politike niti ena država velike antante.

Zanimivo je, da je padeč jugoslovanske Pašičeve vlade neprijetno presenetil sedanjo uradno Italijo, znak, da je sedanji evropski fašizem med seboj v dobrih stikih in skrivaj mednarodno organiziran.

Pri nas.

Enoletni boj zmagovito dokončan! Prav nekako pred letom se je začel za kulisami pripravljati teren za ožji in nato za širši opozicijski blok. Izza dni 3. in 4. nov. 1923 bo našim zaupnikom gotovo znano, kako se je ta blok zamislil, tako za slučaj opozicije kakor za slučaj prevzeta vlade. V interesu naše kulture in naroda ter programa naše stranke je bilo, da se strmoglaviti Pašičeva velesrbska buržuazna vlada za vedno in da se državna politika uravna v smer, ki bo vodila do sporazuma med Srbi, Hrvatini in Slovenci. Ta namera bi bila skoraj uspešna že maja letos, a je Pribičević z uskoštvo iz demokratskega kluba življenje korupciji za dva meseca podaljšal. Dne 26. t. m. pa je Pašić podal ostavko, že drugi dan pa je bila sestavljena nova vlada z Ljubo Davidovičem na čelu.

Pašić sam si je izkopal jamo! Pašić je na vsak način hotel volitve. Kakšne bi bile, je pokazal 1. junij v Trbovljah in iz drugih nasilstev, ki so jih organizirali slovenski demokratje s pomočjo oboroženih fašistov. Krona pa je bila mnenja, da bi se še dalo delati. Zato je pozvala predsednika parlamenta Ljubo Jovanovića, naj poskusi sestaviti koalicijsko delovno vlado, čemur opozicijski blok ni nasprotoval. Pašić pa je pozval za zbor v Beograd glavni odbor radikalne stranke, ki je zboroval tri dni, odklonil Jovanovićevo stališče in sprejel resolucijo, ki pravi, da so edini izhod iz situacije volitve. S tem je hotel ustrahovati krono. Drug dan pa je sam obležal v jami, ki jo je kopal drugim.

Sestava novega kabineta. Kabinet je sestavljen iz 5 Davidovičevcev, 4 naših in iz 3 muslimanov; nekaj mest je še praznih. Ministrstva so razdeljena takole:

1. Predsednik: Ljuba Davidovič (demokrat); 2. podpredsednik, prosveta in vere: Dr. Anton Korošec; 3. zunanje zadeve: Dr. Voja Marinković (demokrat); 4. promet: profesor Anton Sušnik (naš); 5. kmetijstvo: Dr. Franc Kulovec (naš); 6. agrarna reforma: profesor Ivan Vesjenjak (naš); 7. trgovina: Dr. Ilija Šumenković (demokrat); 8. javna dela: Dragutin Pešić (demokrat); 9. pošta: Pero Marković (demokrat); 10. finance: Dr. Mehmed Spaho (moslem); 11. socialna politika: Dr. Behmen (moslem); 12. vojna in mornarica: general Števan Hadžić (radikal); 13. pravosodje: Dr. Hrasnica (moslem); 14. notranje zadeve: Nastas Petrović (radikal). Vlada je v ponedeljek prisegla in prevzela posle.

Vladna izjava in sklicanje parlamenta. Vlada bo v najkrajšem času sklicala parlament, pred katerim bo podala daljšo izjavo. V zunanji politiki bo sledila Macdonaldu, v notranji pa hoče uveljaviti red in zakon.

Delovni program vlade. Vlada hoče izvesti invalidski zakon, revizijo uradniškega zakona in zakona o prometnem osebju, zakon o državni obrtni banki, o poljedelskih kreditih, o pobljanju korupcije ter še več drugih važnih zakonov.

Ležalo je pred njim pismo, Zahotelo se mu je po domu, le za hip, a zopet so bile njegove misli daleč drugod. Rastel je sklep, počasi, skoraj nezavedno v njegovih mislih: Ne grem še. Zrl je na črke, ki jih je narekovala ljubezen, vstal v njem dvom kakor pade senca na zemljo, ko zakrije oblak solnce. Ko je prešel dvom, je zasijalo še gorkeje, še svetleje, tako vabljivo in mameče. Kot glas iz daljave ga je dramilo, skoraj kot obupen krik; zopet je utihnil, pred njim so ležale črke vse mrtve, brez življenja. Nanj pa je gledala podoba iz sedajnosti tako svetlo, da je utonilo v njeni luči vse, ono znamenje med dvema lipama, dom, nizek in mračen in rahel obris, meglena slika, ki mu je vstajala iz pisma. Trdno je stal sklep, kakor že tudi takrat, ko je prvič pismo prebral, vendar si ga ni upal izreči, še v mislih ne: Ne grem še!

Oči so mu splavale po sobi, na nezagrnjeno okno, kjer so obstale za trenutek. Iz mraka so gledale luči, krvavo žareče so se mu zazdele kakor topeče in razbeljeno železo, zdaj so zopet medlele v mrak kakor bi se jih lotevala dremavica. Lesketajoča okna iz ozadja in dimniki, ki so se izgubljali v temo, so se mu zazdeli tako vsakdanji kot oni stari možje, katere je srečaval na poti v tovarno skoraj vedno na istem mestu; pomislil je za hip, kako so ti kakor s sto in sto vezmi zvezani med seboj.

(Dalje prihodnjic.)

„Bilančniki“.

Vsaka strokovna organizacija trpi več ali manj na »bilančnikih«. To so posebne vrste člani: To so pametni, previdni, včasih celo varčni ljudje.

Tako-le si misli »bilančnik«: Če vložim v hranilnico 100 Din., jih imam čez leto dni 107 ali 108 ali 110, po kolikor so pač obresti. V strokovno organizacijo pa sem plačal vsak mesec 30 K, letno 660 K, in vendar nisem imel od nje ničesar. Niti obresti se miniso pripisale, marveč je denar obležal globoko v ljubljanskem breznu, ki žre in žre in do sodnega dne ne bo sito.

Kaj mi torej koristi strokovna organizacija? Res, da 660 kron ni bogvekaj, nekaj pa le je. Za ta denar se že nekaj kupi: Prav čeden »gvantec« za otroka. Bolj pametno torej je, da s plačevanjem članarine preneham. Saj, če bo sila, bo Ljubljana vendarle pomagala. Sam pa od strokovne organizacije itak nimam drugega kot zgubo.

In tako postane »bilančnik« član, a ne več plačujoč član.

In zgodi se, da nalože okrajna davčna oblastva kakor na komando vsa naenkrat članom in nečlanom, plačujočim in neplačujočim članom visok in osebno dohodninski davek. Tedaj se oglasi Hrastnik: Položaj ta in ta. Ljudstvo kolne. Jugoslovanska strokovna zveza, pomagaj! Oglasi se Trbovlje: Položaj ta in ta. Rudarji vsi razburjeni. Gostinčar in Kremžar, intervenirajta! Drug kraj: Davki! Tov. Gosar, hitro leti na finančno delegacijo, doženi zadevo in reši, takoj ugodno reši.

Strokovni tajnik pa gleda v prazno blagajno in študira članske sezname: Sami »bilančniki«! Neplačujoči člani. Samo: pomagaj, pomagaj, interveniraj, takoj na shod!

Ali mislijo ljudje, da bo nastavljeno strokovno osebje od zraka živelo?!

Ali mislijo, da so pisarniške potrebščine in tiskovine ter vlak zastoj?

Ali mislijo delavci, da jim bo njihove strokovne tajnike kdo drugi plačal?

Morda. Tedaj pa ti strokovni tajniki ne bodo več delavski, ampak od tistega, ki jih bo plačeval; kajti v tistem hipu bodo od dotičnika odvisni.

Kaj pa država?

Njej plača delovno ljudstvo vse. Najprej direktne davke: Zemljiške, hišno-najemniške, osebno dohodnino itd. Ti so razmeroma še majhni. Ogromni pa so indirektni: Trošarina na sladkor, riž, kavo, čaj, carina na vse uvozne in izvozne predmete, monopolska taksa na šibice, cigaretne papirčke, tobačne izdelke, sol itd.

To znese ogromne svote na leto samo za eno družino!

Nihče se ne more upreti, vsak plača. Naj »bilančniki« tudi v tem slučaju vzemo svinčnik v roko in naj računajo, koliko jim da denarja država nazaj!

Nič. Ali eno jim da, kar je vredno več kot denar: Svobodo in varnost imetja.

Dogodki zadnjih dni so jasno pokazali, kake neprecenljive vrednosti je država tako za poedinca kakor tudi za celokupno družbo, ako vrši svojo dolžnost. Brez davkov bi je vršiti ne mogoča.

Vrši je tudi ne, ako je vodstvo njeno v napačnih rokah. In tako so se skozi zadnje tedne neprestano ponavljala vprašanja: Oblast, kje si, zakon, kje si?

Zakaj? Zato, ker država ni več jamčila osebne svobode in varnosti imetja! Jamstvo in mir je bil ogrožen.

Država je torej neobhodno potrebna vsem, čeprav od vplačanih davkov nihče ne dobi nobenega denarja nazaj.

Enako strokovna organizacija. Brez zadostnih, brez rednih prispevkov absolutno ne more vršiti svojih dolžnosti! Ona pa je v glavnem za to tu, da drži šah kapitalističnem navalu. Ta pa je splošen. Zato mora voditi boj na splošnem polju. Če bomo v splošnem boju zmagovali, bomo tudi v posameznih strokih in v individualnih medznih sporih! Koristi poedinca se spričo tega razblinijo v nič. Od splošne zmage bo vendar imel korist vsak posameznik! Boljšo plačo, boljše mezdne pogoje, daljši odpočitek!

Menite li, da radi zlomljenega rudarskega štrajka lanske leto ne trpe tudi druge stroke? Pa še kako! Buržuazija si misli: Če smo knape nabili, bomo druge tem bolj, ki so še šibkejši! In gredo ter privijajo plače povsod navzdol.

Zato: Neplačujoče člane črtajte! »Bilančniki« naj izginejo! Dajte svoji strokovni organizaciji, kar ji gre, če hočete, da bo v celoti vršila svoje dolžnosti.

Od tega bo delavstvo zmagovalo, kar si samo od ust pritrga.

Podpore strokovni organizaciji vežejo peruti in ji onemogočujejo v najbolj perečih trenutkih brezpogojen nastop.

Delavci! Plačujmo vsi! Plačujmo redno! Plačujmo dovolj visoko!

S tem namreč bomo »Jugoslovansko strokovno zvezo« postavili na popolnoma samostojne noge. Le taka bo kos težki nalogi, ki jo nalaga slovensko krščansko socialno delavstvo.

Smernice smotrene organizacije.

Delavski stan je stan, ki ima brez dvoma v današnji dobi največ sovražnikov. Kdor koli in kateri koli hoče, ga izkorišča, preganja, tlači, uničuje, telesno in duševno mori in ubija. Z eno besedo: delavec ni vreden član človeške družbe, ne sme in ne more živeti človeka dostojno življenje.

Zgoraj navedena dejstva pa so prisilila delavski stan k razmišljanju. Vedno večja želja posameznika, kakor celotnega delavskega stanu pa je, da se čimprej reši vsaj glavnih tlačiteljev.

Delavec je prišel do spoznanja, da tako ne sme iti več naprej. Ne ve in ne zaveda pa se, kako naj se zavaruje pred modernimi izkoriščevalci, kakšnega orožja naj se polasti za obrambo nikdar sitega kapitalizma.

Ne mislim tukaj na revolucije, puške ali bajonete, ker to bi položaj delavstva le še bolj poslabšalo. Mislim pa na drugo bolj učinkovito orožje, s katerim bi si delavstvo najpoprej izvojevalo svoje pravice in premagalo svoje tlačitelje. To orožje pa je: **Prava delavska zavest, solidarnost, požrtvovalnost, spoznavanje in spolnjevanje samega sebe, vzajemnost, bratska ljubezen, vstrajnost in gotovo mero potrpežljivosti.**

Kje naj delavec vse to dobi? To more delavec dobiti edinole v organizaciji, ki temelji na krščanski podlagi, ki ima resničen namen, iti v borbo za delavske pravice, ki ni koruptna in izdajalska.

Kje je tista organizacija? Saj so se še vse organizacije, ki so bile nekdanj tako močne in mogočne, izkazale nevredne zaupanja delavcev. Res je, vse nekdanj tako mogočne delavske materijalistične organizacije so se razrušile. To, kar je ostalo, so samo še razvaline. Toda ena pa je ostala ki ni materijalistična, ki je ostala zvesta svojim načelom in ki je danes edina prava zaščitnica preganjanih in prevaranih.

Ta organizacija je **Jugoslovanska strokovna zveza**, ki je vedno in vselej storila svojo dolžnost, kadar je šlo za koristi delavstva. Zastoj so se zaletavali razni materijalisti kapitalističnega in marksističnega kova! Ona je in bo ostala nepremagljiva na braniku za pravično stvar. V tej organizaciji boš našel vse, česar nujno potrebuješ za izpolnitev samega sebe. Našel boš pa tudi orožje, s katerim si boš priboril človeka vredno in dostojno življenje.

Pomni pa, da organizacija ni samo molzna krava, ki bi jo molzel, ne da bi ji dal potrebne hrane. Torej je treba organizacijo krmiti, jo podpirati in vzdrževati in to v taki meri, da bo kos težki nalogi, da bo vedno močnejša in popolnejša in da bomo imeli vedno več od nje.

Če bomo pa organizaciji premalo dali, jo silili, da išče tuje pomoči, potem nikakor ne more služiti pravičnim namenom, kajti strokovna organizacija le tedaj svobodno nastopa, ako jo tudi delavstvo samo vzdržuje.

Časi, ki jih preživljamo, nas dovolj jasno uče in nas silijo v organizacijo, kakršno smo zgoraj navedeli. Danes vidimo tisoče brezposelnih delavcev, ki zastoj iščejo dela in podpore. Nihče se za te siromake ne zmejni, nihče jim ne priskoči na pomoč. Živimo pač v časih, ko je delavec navezan edinole sam nase. V kritičnih časih, v časih, ko ga brezvestni kapitalizem vrže na cesto, bo užival le tisto, kar si bo v združenju moči priboril in prihranil, kadar ni krize.

Prepotrebni bi bil danes močan fond za podpiranje brezposelnih. Takega pa bi delavstvo lahko zbralo, ne da bi zato kaj trpelo. Vsak delavec naj bi prispeval vsaj par kron tedensko ali mesečno, pa bi polagoma nastal močan fond.

Za zgled vzemimo strokovne organizacije po drugih državah, ki imajo močne podpirne in obrambne fondе. Kdo je zbral te fondе? Nihče drugi kot delavstvo samo, zato pa tudi v slučaju stavk in brezposelnosti prejemo izdatne podpore.

Tudi naša organizacija bi krvavo rabila take fondе, iz katerih bi se podpirali brezposelni delavci, za katere se nihče ne briga.

V prvi vrsti pa je dolžnost in lastna korist vsakega delavskega trpina, da redno in zadostno podpira svojo strok. organizacijo, da se lahko bojuje za dosego delavskih pravic in da štiti in izvaja delavsko soc. zakonodajo, ki je danes po večini še samo na papirju. To je ena.

Druga pa je, da se vsak posameznik osebno udeležuje v organizaciji, jo zasleduje, redno podpira, agitira in pridobiva novih članov.

Vmes pa ne smemo pozabiti našega lista, ki brani delavske sloje pred kapitalističnimi napadi.

Kdo izmed delavskega stanu bi trdil, da mu ni potreba organizacije? Tak naj bi se ozrl na svoje izkoriščevalce, ki se vedno tesneje združujejo v močno disciplinirano organizacijo. Ta organizacija delodajalcev nam jasno kaže, kam naj se obrnemo, ako nočemo, da nas lepega dne ne zaloti nepripravljene, needine in brez vsacega orožja ter nam ne vzame še tisto trohico soc. pravic, ki smo si jih s težkimi žrtvami priborili. Proti njim ni drugega orožja, kakor močna in disciplinirana armada delavcev. V močni in disciplinirani organizaciji je naša rešitev.

Močna in disciplinirana pa postane organizacija šele tedaj, ko bo imela armado neustrašenih in do smrti zvestih članov, močne obrambne fondе ter zadostno število izvežbanih moči, ki se bodo z dušo in s telesom posvetili del. vprašanju. Vsega tega pa danes še nimamo in tudi ne bomo imeli toliko časa, dokler bomo v temi nezavednosti in dokler bomo položaj, v katerem se nahajamo, gledali samo od strani ter pustili, da soc. vprašanje rešujejo ljudje, ki zato niso poklicani. Če hočemo, da nas ne bodo že tako izmозgane še

nadalje izmозgavali, potem je skrajni čas, da gremo na delo za svoje pravice. Združimo se v močno organizacijo, podpirajmo jo in vzdržujmo! Ne zanašajmo se drug na drugega, vsak naj hoče biti prvi, kadar nas kliče dolžnost in kadar nas potrebuje organizacija. Naše vrste morajo biti tako strnjene, da bomo lahko vsi na enkrat slišali bojni klic, ako nas pozove.

Ne bodimo sebičneži in skopisti, saj je vse, kar bomo dali organizaciji, nam samim v prid in korist. Ponosno bomo lahko gledali in bomo rekli: to je naše delo, to so naši sadovi, tega nam ne more nihče odvzeti.

Samo po tej poti moremo hoditi, ako hočemo doživeti dan, ko bo brezvestni kapitalizem doigral svoj kruti ples nad človeškim žrtvami. Samo ta pot je, ki nas vodi do končnih ciljev, do zmage dela nad kapitalom.

Hodimo po začrtani poti in videli boste, da ni naš trud zastoj, naše žrtve brez uspehov.

Zato na delo vsi, ki se čutite zapostavljene, skrbimo, da bomo močne obrambne fondе, skrbimo tudi, da bodo naše vrste enotne in disciplinirane. Ne zabimo pa strogo izvajati svojih krščanskih načel, katerih vse delo ne bo rodilo dobrega sadu.

Naše geslo naj bo: Naprej za pravično stvar, v zmagi dela nad kapitalom.

Strokovna zveza. Tovarniški delavci.

Plačilnica kleparjev in inštalaterjev v Ljubljani vabi vse v to stroko spadajoče tovariše na sestanku, ki se vrši v nedeljo, dne 3. avgusta ob 9. uri dopoldne v vrtnem salonu pri »Novem svetu«. Gosposvetska komisija Pridite vsi, ki vam je na tem, da ustvarimo enotno organizacijo, ki nas bo branila pred izkoriščanjem naših delodajalcev.

Opomin! Vse skupine in plačilnice SZTD, ki še niso obračunale za mesec junij, se tem potom pozivamo, da to čimprej store. Treba je vendar enkrat napraviti tem oziru red. Ker se nekatere skupine nikakor ne rejejo privaditi točnosti in redu, beležimo s tem, da delavec hoče biti vedno zadaj, zato naj se ne čudi, če ga povsod prehitevajo drugi!

Rudarji.

Zagorje. Zadnje čase ljudje kar trumoma odhajajo na Francosko. Trbov. prem. družba naj nikar ne prezre, da so to njeni najboljši, nenadomestljivi, kvalificirani rudarji. Gredo, ker tu živeti ne morejo. Da bi hodili v svet, da vidijo kako je drugod, ni res. V Francijo spremlja skromna želja, da bi lahko živeli, kot se delavci, ki daje svoje moči kapitalu na razpolago, spodob. Domovina jih je izdala, zato jo zapuščajo. Vse obljube da bo boljše, so bile prazne. Trboveljska prem. družba bo s pomočjo režima izpila zadnje kaplje krvi iz te raztrganih in lačnih rudarjev po revirjih. Za nje ni pravic, ni plač! Paragrafi so in bajoneti! Bolj suženjska rodna zemlja jim najbrž ne bo tujina. Sprejela jih bo svoje okrilje in bo vsaj cenila njihove — moči. Res, bridko zapustiti rodno grudo, toda žalostno je v njih kote poginjati.

Za vas pa, ki ste pritirali ljudi tako daleč, da rajajo v svet, je to sramota. Nič niste boljši, kot afr. trgovci, ki so včasih prodajali črnce. Pomnite, da se tudi vam pleče bič, ki vas bo ponižal! Združili se bomo vsi brezpravni v znamenju poštenja in vstrepetali boste. Vam pa, ki odhajate, kličemo: »vzdravljenia, se boste vrnili, in takrat bodo lepši časi...»

Gospod Miha Čobal, voditelj soc. dem. »Napredne frakcije«, ki je dolga leta mahal po klerikalnem zmog. se je umaknil iz političnega vrveža. Čemu, ve sam. Nam se zdi to malo pozno. Naj počiva v miru!

Na torek dne 5. avgusta ob 7. uri zvečer je sest. nek članov »Rudarske zveze« v tajništvu v Društvenem domu. Pridite vsi!

Papirniški delavci.

Vevče. Vodstvo podpisane organizacije radovoljno objavlja (ker nočemo nikomur delati krivice), da je pod spod. Aplenc, uradnik v veški papirnici, dal predsedniku organizacije svečano izjavo, da on ni prav v nikak. zvezi z prepovedjo dela v papirnici na Vidov dan.

Zveza papirniškega delavstva v Vevču. Podpisana organizacija opozarja vse svoje člane papirničarje, naj ne hodijo iskat dela v papirnici »Milan Wappa«, Beograd. Prijatelj nam piše, da so v mestu zasedena, največja beda pa je glede stanovanja istih delavstvu na noben način ni mogoče dobiti. P. čajo tam res bolje; tako nam piše, da zasluži pomoč pri pap. stroju tedensko Din. 500—600. To naj prav. kogar ne moti!

Goričane-Medvode. Naše tovarniško obratno delavstvo, odnosno gospod ravnatelj nam še ni izpolnil obljub od 29. maja, pač pa se namerava nov pritisek delavstvo. Med drugim za danes samo sledeče:

V tovarniškem posloju papirnice Goričane je reč bil pred par leti določen lokal, kjer si delavstvo opoldanskim odmorom pogreje na štedilniku skromno kosilce, v slučaju slabega vremena pa je prostor služil delavstvu v zavetje med opoldanskim morom.

V ta lokal namerava g. ravnatelj sedaj nastavit novega našega obratovodja, delavstvu pa odkazati majhen del tega lokala brez primerne štedilnika. Si ne bo več moglo pogrevati jedi. Ta odredba pomeni toliko, kot pahiti delavstvo pod kap.

Mi pa dobro vemo, da je poleg tega lokala še lokal, kojega so do zadnjega časa imeli na razpol. »Sokoli« za svojo pisarno. Ta lokal je sedaj zaprt. vidno rezerviran za sokolske namene. Vprašamo te

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

stvo tovarne, ali mu je res več za sokolstvo, kot pa za interes lastnega delavstva? Kaj ima opraviti sokolstvo v tovarniških lokalih? Ali naj delavstvo tem na ljubo v tovarniški lokalih? Ali naj delavstvo tem na ljubo v tovarniški lokalih? Prostor se prav lahko uredi tako, da se tudi delavstvo pusti na svojem prejšnjem mestu, od tovarne pa zahtevamo, da da svojemu delavstvu vendar prednost pred sokoli! Mislimo, da je to čisto pravična zahteva. Saj delavstvo že itak na vseh koncih in krajih prezirajo. Vsaj ta ubogi prostor jim pustite!

Delavska zveza.

Goričane-Medvode — Zahvala. Vodstvo naše delavske organizacije je pred 14 dnevi pozvalo svoje zapornike, da naj pobirajo med delavstvom papirnice Goričane-Medvode prostovoljne prispevke za ponesrečeno delavko Plešec Ano, koji je v tovarni odtrgalo roko, kar smo svojčas poročali.

Delavstvo se je temu pozivu častno odzvalo; tako tudi uradništvo. Za podarjeno svoto se po naročilu in v imenu Plešec Ane vsem darovalcem iskreno zahvaljuje, da se njihov blagodušni dar. Omenjena Plešec Ana pa izjavlja, da bo naročila sv. mašo, ki naj se daruje za vse blage darovalce! Bog vsem stotero povrni!

Odbor O. D. Z.

Bohinjska Bistrica. Občinske volitve so se pri nas izvršile že 29. junija, vendar ne bo odveč, če jih omenjamo tudi na tem mestu. Nižji sloji so se — razen komunistov — združili za te volitve okrog zveze bohinjskih proletarcev, ki je, vzlic tukajšnjemu prirojenemu nezupanju in ostudnim osebnim napadom pridobila že pri prvem nastopu tri odborniška mesta, vsemogočna samostojna pa le štiri, čeprav je vodila agitacijo nemoralno in čeprav je bil nosilec liste Ivan Rozman, p. d. Žvab iz Bitenji, bivši član vodstva SLS in celo cerkveni ključar.

Vsi, ki ste dobili delavski list »Pravico« na ogled, jo prav gotovo naročite in jo priporočate tudi drugim tovarišem sotrpinom. V tem oziru vam gredo lahko na roko vsi trije izvoljeni občinski odborniki, do katerih se obračajte, kadar imate kake želje.

V »Pravici« bomo objavljali vse, kar nas boli, natančno pa bomo poročali tudi o sejah občinskega odbora, da se bodo do prihodnjih volitev vsi bohinjski proletarci prepričali, kdo dela v njih korist in kdo je proti njim.

Dev. Mar. v Polju. Minulo je že 6 tednov, odkar smo imeli pri nas volitve. Delavska zveza se je sijajno odrezala in je bila takoj tudi pripravljena, prevzeti vsa bremena občinskega gospodarstva na svoje rame. Izdelan ima komunalni program, ki naj bi res pri današnji denarni krizi in gospodarski stagnaciji kolikor toliko zadovoljil občane vseh stanov, predvsem pa izboljšal materialni položaj najbednejših, naših revežev. Ustrašili so se pa številke 10 koš hudič križa naši velmožje. Ta številka 10 jim je tako zaprla sapo, da sedem dni niso prišli k zavesti. Še na pritožbo niso bili več zmožni misliti. Jehjata, jejlata, kaj bo, kaj bo, če se ta delavski Brdavs ne ukroti! Pa so jo štiri brihtne glave le iztuhale par ur pred potekom roka. Tisti veliki »kozak« na plakatu, delavec ves oborožen, pomeni — teror. Tisti revež, ki kleči, to smo mi. Vse bodo poklali, že mahajo po nas, Brdavs ukrotiti, pa če gre občina na kant, pa navsezadnje še mi. In pritožba zoper volitve je bila gotova. Protidržavni elementi ne smejo imeti besede v tako državni instituciji kot je občina v Polju.

Sedaj čakamo, kot duše v vicah, kdaj nas obglavijo, ali pa proglasilo za protidržavne elemente tiste ljudi, ki se vsled takih malenkosti delajo norca iz naših oblasti. Najodločneje pa protestiramo proti zavlačevanju od strani raznih oblasti.

Vse okoliške občine že delajo, dočim pri nas niti ne vemo, kaj je. Ali naj se volitve proglasijo za veljavne ali naj se razpišejo nove. Takrat se vi dični velmožje gradovega omizja pomenimo v drugič.

„Neodvisni“ v album!

Vevče pri Dev. Mar. v Polju. Pokazati hočemo danes moža zelo visoke glave, na katerega učenost smo lahko ponosni.

Z velikansko težavo je izdelal 3 razrede ljudske šole, nato je, da bi še pomnožil svojo učenost, več let hodil v ljubli. Šolo na Žabjaku, dokler ni šel v vojake. Še bolj dozorel v svojih možganih je prišel domov v časti cugsführerja, pardon podnarednika, če ga nisi dobro ogledal, si ga res lahko sodil po njegovih svetlih srebrnih zvezdah, da je hauptman, pardon kapetan, a žalost, motil si se.

Tako je ta visoko naobražen mož začel upeljavati v naši tovarni komunistično organizacijo, pod obljubo: »boste videli, dragi sodrugi, v par mesecih bo večina delavcev na moji strani«.

Zvonil je čez tri fare: »proletarci vseh dežel, združite se!« Sreča mu je bila mila ter je dobil od 570 delavcev celih 57 članov, ki še niso znali, kaj je Žulovec Jaka. Tudi tukaj je dobil odlikovanje, izvoljen je bil za predsednika. Kot mož moči je deloval po znanem terorju do minulih volitev, nato pa kot plačan agent hotel prodati svoje sodruge Jug. Dem. Stranki. A grozno! Spodletelo mu je.

Ker so bili vsi njegovi člani bolj zavedni kot on sam, se mu niso dali zapeljati. Organizirali so se vsi pri kršč. socialistih, tako da je danes v naši tovarni ena organizacija, kot bi bila en delavec.

Bobnal je po tovarni in prorokoval o kršč. izdajalcih, buržuazistih, propagandah itd. In kdo je postal prvi izdajalec? Žulovec Jaka!

Tako se je ta mož čez noč prekrstil v Sokola-Orjunaša ter se potipal po žepu, rekoč: »mi imamo« ter daroval za Sokolski dom 300 kron. Bi li ne bilo boljše jih dati svoji ubogi materi, 70-letni starki, ki prosi podpore pri org. popir. del. ter si po gozdovih nabira dračja, da si more še ta borni živež pripraviti užiten. Sramota za sina!

Zabičal je tudi, da pojde 300 delavcev prej iz tovarne nego on.

Tako je, vidite, ta visoki častiti cugsführer (pardon, predsednik neodvisne org.) doigral svojo ulogo; zasluži pač, da ga pozna svet.

Tedenske vesti.

»Svoboda« je res najvažnejša tedenska novica kot smo to že zadnjič napovedali.

Svoboda je prinesla slovenskemu ljudstvu ljudska stranka.

Svobode je deležen cel narod, ne samo pristaši ljudske stranke.

Svoboda prinaša le ljudska stranka, katera politika je za vse, ne samo za svojo stranko.

Svoboda naj živi, živi na ljudska stranka, naš poslanski klub, dr. Korošec in njegovi ministrski tovariši.

Malj župan gor, veliki dol. Točno kot smo bili pred mesecem napovedali: Veliki župan dr. Baltič pride v disciplinarno preiskavo, ker je dopuščal teror, bivši ljubljanski župan pa je imenovan za komisarja na magistratu.

Nevarnost je minula, zato je oddal predsednik »Rdečega križa« posle na magistratu ljubljanskemu dr. Periču, mandatorju »Zveze delovnega ljudstva«.

Seje. Ena seja načelstva JSZ se je vršila v nedeljo 27. t. m., druga v torek 29. t. m., v sredo 30. t. m. pa skupna seja JSZ in DZ.

J. S. Z. je določila za svojega delegata za kongres za soc. politiko v Pragi, ki se vrši začetkom oktobra, svojega predsednika posl. Jožefa Gostinčarja.

Kmet in delavec.

»Kmetijski list« je v št. 30 z dne 23. julija t. l. napadel industrijske delavce na tak način, kakor ni storil tega do danes menda še nihče v Sloveniji. Industrijske delavce nazivlje: komunistično-klerikalni agentje, teroristi, prekucuh, zapeljivci itd. Očita jim, da se od strani delavstva in delavskih otrok kmetom iz navade, večkrat pa celo nasilno z grožnjami mnogo pokrade ali poškoduje. Dalje ve, »da delavec kmeta povsod, zlasti pa še pri industriji v srcu zaničuje, ga sovraži, napada, hujska druge proti njemu in zahteva iz nevošljivosti do njegovega zaslužka, da naj bi delodajalec pogljal vse kmete od industrijskega dela (podčrtano v K. l.) in to zato, ker ti marljivi delavci 8 ur dnevno z večjim uspehom naredijo in tudi radi pijančevanja po več dni od dela ne ostajajo, kakor to delajo spredaj omenjeni diktatorji, radi česar so tudi delodajalcu pred delomrznimi hujskači ljubši« itd. itd.

Kakor je razvidno iz tega dopisa, naši »samostojni« kmetje sploh nimajo človeka, ki bi imel le količkaj pojma o socialnem vprašanju. Zato smo prisiljeni, nasloviti par vrstic na njihove voditelje, ki nosijo odgovornost za pisavo Kmetijskega lista.

Pri zadnjih občinskih volitvah se je pokazalo, da se naši kmečki ljudje, ki so po veliki večini sami večji ali manjši kočarji, zavedajo, da spadajo hočeš nočeš v isto vrsto z industrijskim delavstvom. To pa zato, ker po zaslugi takih ministrov za kmetijstvo, kakršne smo dosedaj imeli z g. Pucljem vred, ne donaja kmetijstvo tudi v najboljšem slučaju ne toliko, da bi se mogel kmet z svojo družino vsaj za silo vzdrževati iz kmetijskih dohodkov.

Sicer pa je že naravni razvoj tak, da postane zlasti pri nas iz kmeta delavec, ki je prisiljen iskati zaslužka v industriji ali pa se mora izseliti. To opazamo v Sloveniji že 50 let. Seveda marsikateri politik in urednik tega ne vidi. Tudi nočejo tega uvideti mnogi kmečki očetje, ki so ponosni na svoj grunt, pri tem pa pozabljajo, da bo od njihovih morda desetih sinov le eden gruntnar, dočim bo moralo ostalih devet s trebihom za kruhom in jih ne bo smelo biti sram reči, da so delavci. Tako vidimo, da je največji nesmisel, če celo polgruntnarji in kočarji živijo v zavesti, da so kmetje, da si ne morejo svojih otrok preživeti kljub temu, da delajo vsi celo leto kot črna živina. Če bi hoteli imeti po naših vaseh vsi zares same prave kmete, to se pravi, da bi imel vsak toliko zemlje kot je rabi, da bi mogel od nje preživeti svojo družino, potem bi se morala vsaj polovica ljudi izseliti!

Tako vidimo, da velik del našega kmečkega ljudstva niso več kmetje, marveč le navadni delavci, ki imajo k sreči še bomo bajto za stanovanje in košček zemlje, da vsaj ve kam pod svojo streho, ako koga delodajalec na cesto vrže. Ali ni tedaj naravno, da se taki naši »kmetje« in industrijski delavci družijo v skupne organizacije in pri volitvah skupno nastopajo v delavsko-kmečkih skupinah ali strankah itd.

Seveda pravim samostojnim kmetom to ni v prid! Zato stojte, s svojimi »samostojnimi« gostilničarji, mesarji, trgovci, prekupci in mešetarji, ki živijo po večini le od nevednosti revnih malih kmetov in delavcev, na stališču razrednega boja za diktaturo kmeta. V tem so podobni ruskim boljševikom in našim komunistom, ki se ogrevajo za diktaturo delavstva.

Krščanski socialisti bomo skrbeli, da se bodo taki načrti samostojnih diktatorjev zmedli in sicer takole:

Kmetijski list piše: da »industrijski delavec celo med tednom (po plači) po več dni od dela izostane, da poliva po gostilnah pijačo na debelo, troši brez pameti denar itd.« Mi bomo pa delali na to, da se vsepovsod

naložijo na alokoholne pijače kolikor mogoče visoke občinske doklade. S tem denarjem se bo lahko pokrili proračun občinskih izdatkov, pa bo še precej ostalo, da bodo občine dajale od tega delavcem brezobrestno posojila, da si lahko postavijo svoje domove.

Tako se bo v kratkih letih velik del sedanjih delavcev, ki nimajo ničesar svojega, ukoreninil na domačih tleh. Potem ne bo več razlike in tudi ne nasprotstva v gospodarskih koristih med današnjimi in poznejšimi »kmeti«. Delavci se bodo tako stalno naseljevali, kar je prvi pogoj, da se iztrebijo komunisti in boljševiki. Potem bo imelo tudi varčevanje vse drugačen pomen. Smisel zato bomo potem lahko gojili z najboljšim uspehom. Zlasti važno je to za fante in dekleta, ker jim bo na ta način omogočeno, da stopijo lahko v zakon, kar v današnjih razmerah ravno zaradi pomanjkanja stanovanj in prevelike nesmiselnosti v zapravljanju in pijančevanju, to skoraj ni mogoče, vsled česar tako strahovito npravno propadamo.

To je naš pogled na vprašanje, ki ga je Kmetijski list tako čudno obdelal. Stavimo pa glavo, da se bo Kmetijski list v prihodnji številki zavzel za »samostojne« gostilničarje, namesto za revne male kinete kočarje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje. Tržič: Demokratje, ki so s pomočjo socialnih demokratov dobili v svoje roke občino in županstvo, groze delavstvu, da ga bodo s 1. jan. 1925, ko preneha sedanji stanovanjski zakon, brez pardona zmetali na cesto. Delavstvo je razburjeno. Kaj misli centrala o tem?

Odgovor: Stanovanjski zakon sam po sebi bi stopil iz veljave z 31. decembrom 1924. Bil pa je podaljšan z rednim proračunom, ki velja od 1. aprila 1924 do 31. marca 1925, za tri mesece. Iz veljave bi torej stopil šele 31. marca 1925.

Ako ostane na krmilu države dosedanj novi režim, v kar upamo, se bo ta termin najbrže podaljšan ali pa bo ta čas sprejet nov stanovanjski zakon, ki bo še naprej ščitil najemnike in podnajemnike, pa tudi gospodarjem da pravice, ki jim gredo. Sicer pa se bo s to zadevo podrobno pečalo in izdelalo posebne predloge vodstvo JSZ.

Žene in dekleta.

Materam doraščajočih deklet.

Kdor ima priliko priti v stik z doraščajočimi dekleti, sliši pogosto tožbo: »Ah, saj me starši ne razumejo!« ali »Moja mati se mi je čisto odtujila.«

In res je ta prehodna doba od otroka do odraslega človeka odločujoča za vse življenje in res je tudi, da navadno stopi v tem času nekaj tujega med mater in hčer. Ako zasledujemo to dejstvo, nas mora navdajati z resno skrbjo. Baš v letih tega prehoda, ko narava najbolj razvija svoje moči in to njeno delo prav zelo vpliva tudi na duševno življenje deklice, rabi ta prav posebno razumnega materinega vodstva. V tem času, ko zori njen značaj, je deklica polna notranjih nasprotij in v svojem bistvu v popolni nejasnosti. Včasih se izpusti do največjega razmaha svojih moči, včasih se poglablja v nezdravo svetobolje, kmalu je čezmerno delavna, kmalu docela brez volje in apatična. Ako mati v tem razburkanem času neče izgubiti notranjega stika s svojo hčerjo, se mora potruditi, da razume duševno razpoloženje dekletovo in se poglabiti v študij njenih teženj.

V tem času stremi deklica, da postane lastna osebnost, a razume pod tem neomejenost lastne volje, lastni naziranj, ki jih povdara za vso brezobzirnost. Ne prizna svojemu jazu nikake omejitve; svoja nagubnja, svoje strasti in muhe hoče nemoteno uveljaviti. Za največjo zmago nad svojo okolico smatra, če si je priborila prostost za vsako ceno. Prostost to je zanjo čarobna beseda, četudi je ne zna niti rabiti. Moči, ki čakajo svojega razmaha, so tako silne, da se ne ukloni nobeni zapovedi ali prepovedi, ki so tvorile v otroških letih bistvo vsega njenega življenja.

Vsem tem posebnostim mora razumna mati priti v okom. V enaki meri kakor dekle dorašča, se mora mati umikati. Marsikatera mati se prestraši teh preklopajočih moči svoje hčere in jih skuša omejiti s poučevanjem in moraliziranjem. S tem pa vstvari med seboj in med hčerjo nevzdržno razmerje. Teh dolgovernih moraliziranih deklet kratkoma ne prenese. Mati naj obrne pogled na drugo stran. Skrbi naj za čim samostojnejše delo svoje hčere s tem, da ji odstopi del lastnega delokroga. To zaupanje deklico dvigne. Doslej je bila med onimi člani družine, ki so le prejemale, zdaj pa prevzame del splošnih družinskih skrbi, kos družinskega dela. Pri dekletih, ki zaradi industrijskih razmer zgodaj posežejo v materin delokrog, se pokaže kmalu po 14. letu velika razumnost in zrelost.

Bolj nevarna pa so ta razvojna leta deklet po obratih in službah. Tu kaj malo računajo s tem, da deklica potrebuje še vzgoje. Od vseh strani jo obkolijo nevarnosti, ki jim njen razvijajoči se značaj ni kos. Tako deklet še prav posebno rabi razumne matere, ki naj bi ji bila zvesta prijateljica. Mati mora v tem času stopiti nekoliko z viška svoje avtoritete, prilagoditi se mora dekletovim težnjam, da si ohrani njeno zaupanje.

Ako uživa mati pri svoji hčeri toliko zaupanja, da ji ta zaupno pove, kaj se ji je primerilo pri delu, v tovarni, na poti itd., potem ji mati brez truda razjasni marsikatero nejasno in nepravilno pojmo in jo brez truda privede čez čeri čudne razravanosti prehodnih let. Pametna mati nikakor ne more želiti, da hodi hči brez razumevanja ob življenski poti, mesto po nji; saj je ne bo mogla obvarovati tople resničnosti življenja. Razumeti pa mora dobro, da doraščajoči hčeri zbudi in vzgoji ono samo-

stojnost, ki je trdna v dobrem kljub vsem nasprotstvom. Ako se materi posreči to, potem hči razume, da samostojnost ni neomejenost in odklanjanje vsakršne avtoritete ter trmasta neobveznost, temveč da resnično samostojni človek stoji kakor močna trdnjava v boju z nizkočimostjo in zlom.

Da mati privede svojo doraščajočo hčer do te notranje trdnosti, jo mora vaditi pokorščine. Modernim materim se morda to zdi zastarelo; a vedno je še stara resnica, da ta, ki se ni naučil ubogati, tudi ne bo znal ukazovati. Razložek pa je med vzgojo otroka in odrasčajočega ta; da vzgojitelji kolikor mogoče odstranijo silo in vzgajajo k razumni in prostovoljni pokorščini. Za to je treba računati tudi z deklinško častjo in imeti vedno pred očmi, da se zaveda svojega osebnega dostojanstva. Dekle čuti potrebo, da se ravno z njo kot z odraslo. Zato je treba opustiti vse, kar bi utegnilo boleti dekletovo samozavest, Mati naj se vzdrži vsakega posmehovnjaja zaradi dekletovega morebitnega čudnega obnašanja, zlasti pa je ne sme zapostavljati, ali ji odreči svojega zupanja. S tem bi izzvala trmo in odpornost. Pač pa naj računata na deklinško čast in njen ponos, kadar bi jo bilo treba grajati. »Odrasla si zdaj otročjim letom, zdaj si že velika in pametna. Pokaži to tudi s svojim obnašanjem, da te bomo lahko smatrali res za odraslo dekle!« Na ta način izreka mati svojo grajo, ki bo mnogo več zalegla kot neprestano nerganje.

Zelo važno za ta leta je tudi telesno delo. S trajno zaposlenostjo z delom se dekle obvaruje brezplodnega razmišljanja in brezdelja, ki je prav posebno kvarno. Telovadbá, izprehodi naj ji izpolnijo prosti čas, da se ji enakomerno razvijajo moči in si ohrani svežost in veselje, ki je za mladenko temeljna zahteva.

Ako se materi posreči na ta način obdržati najožji stik s hčerjo, bo mogla še mnogo več storiti. Lahko jo bo navdušila za vse dobro in lepo. Novim, doslej neznanim preobratom v deklinškem življenju more dati mati z naravnim, lepim in smotrenim poukom pravo smer. V teh letih ji mati že lahko razloži bistvo ženske odpovedi in žrtve, ki je od nekdanj delez vsakega ženskega bitja. Dokaže ji pa tudi lahko, da v odpovedi in delu za druge najde ženska svojo srečo. Ta doba je jako primerna tudi za poglobitev v verskem življenju, ne na čustveni način, nego ta leta naj bi bila prava šola dekletove volje. Gorje pa dekletu, ki ji mati ni znala dati te opore! Veliko število padlih deklet je zato najboljši dokaz. Toda mati naj se varuje vsiljevati dekletu verske vaje, ker bi s tem dosegla ravno nasprotno, kar namerava. Neopaženo naj pa porabi vsako priliko, ki ji more služiti v to, da da doraščajoči hčeri trdno versko oporo. Slišijo se tožbe, da je baš trud pri vzgoji doraščajočih deklet prav posebno velik. Zato pa velja vsaki materi bolj kot kdajkoli eno navodilo: Moli, mnogo moli!

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 24. VII. 1924.

Za 1 italj. liro Din.	3.63 ⁰⁰ —3.66 ⁰⁰ .
„ 1 funt šterling Din.	371.15—374.15.
„ 1 dolar v čeku Din.	83.80—84.80.
„ 1 dolar v gotovini Din.	82.80—83.80.
„ 1 franc. frank Din.	4.32 ⁰⁰ —4.37 ⁰⁰ .
„ 1 češko krono Din.	2.49 ⁰⁰ —2.52 ⁰⁰ .
„ 1 švic. frank Din.	15.53—15.63.
„ 10.000 nem. avstr. kron Din.	11.84—12.04.

Dne 28. VII.

Za 1 italj. liro Din.	3.61 ⁰⁰ —3.64 ⁰⁰ .
„ 1 funt šterling Din.	369.40—372.40.
„ 1 dolar v čeku Din.	83.45—84.45.
„ 1 dolar v gotovini Din.	82.40—83.40.
„ 1 franc. frank Din.	4.25—4.35.
„ 1 češko krono Din.	2.48—2.51 ⁰⁰ .
„ 1 švic. frank Din.	15.52—15.57.
„ 10.000 nem. avstr. kron Din.	11.76—11.96.

Dopisi.

Jesenice. Triglavsko okrožje jeseniškega »Orla« priredi v nedeljo, dne 3. avgusta redko slavnost, namreč blagoslovitev treh svojih praporov: orlovskega, orliškega in naraščajškega. Z ozirom na to bi bilo želeli, da delavstvo temu slavnju pripomore, da bo res nekaj veličastnega. Tovariši, okrasite na predvečer svoja okna da bo bakljada sijajneje izgledala, a tudi ne pozabite se je udeležiti v velikem številu!

Tržič. Tržiški socialni absolutisti se lahko imenujejo novoizvoljeni občinski odborniki Socialistično-gospodarske stranke v Tržiču. Njihovi volivci so zahtevali, da ne smejo pod nobenim pogojem v zvezo z liberalci. Oni pa so šli preko te zahteve svojih volivcev in so volili župana demokrata-orjunaša. Ali je to demokratično, če se dela po svoji glavi preko zahtev ljudstva, ozir. večine? Kje je vaš značaj in moštost, na kar ste tako ponosni? Ali ste slepi, da ne vidite, kako rešuje »Orjuna« delavsko vprašanje? Ali pa ste tako naivni, da še vedno mislite, da kadar klerikalcev ne bo več, potem bodo vsa pereča delavska vprašanja rešena?

Ali ne slišite, da posamezni gospodje demokratije obetajo in se vesele, kako bodo iz stanovanj na ceste metali delavske družine po 1. aprilu 1925? Seveda je vprašanje, če bo stanovanjski zakon v njihovem smislu rešen. Vse polno je dokazov, da demokratije stoje v razrednem boju že iz principa napram delavstvu, akoravno govorijo drugače. In voditelji social-demokratični jih podpirajo ter tako spletajo kapitalistični bič, da more čimbolj padati po delavstvu.

Dev. Mar. Polje. Zadnji pogon na komunistične agitatorje je zagnal tudi pri nas dva delavca v zapor. Ne strinjam se sicer z njihovim programom, a odločno obsojam orjunske politiko, ki misli, da bo na ta način ustrojila delavstvo. Začudeno se delavstvo vprašuje, kaj da sta zakrivila, kot da sta nosila nedolžne plakate menda, kar je že itak časopisje pisalo. Upamo pa, da pridejo prav kmalu na svobodo in da bo konec Žerjavove strahovlade.

Vevče. Ko so se mirno med seboj zabavali trije tovarniški delavci, pride mimo znani nasilnež I. Žulove (splošno znan radi izdajstva nad delavci) ter prične izživati; omenjeni so ga hoteli pomiriti. V tem seže po nož, hotoč jih napasti. Da se ubranijo nasilneža, so ga malo nakresali ter mu ohladili razburjeno kri.

Očividec.

Celje. Izlet na Gorenjsko priredijo organizacije JSZ in Krekova mladina iz Celja in sosednih krajev dne 3. avgusta t. l. Za danes samo: Vabljeni vsi tovariši in tovarišice ter prijatelji!

Celje. V čebelico JSZ so vložili člani na zadnjem sestanku Din. 185.—. Ustanovljajte čebelico povsod in zaehkrat vlagajte v naše hranilnice prilhranke skupno!

Delavec! Sleherni dan se vprašaj:

All redno plačujem
Ali redno čitam
Ali redno dopisujem v
All zadost! agltiram za

Pravico?

Krekova mladina.

Krekova mladina v Celju se iskreno zahvaljuje veleč. g. nadžupniku Sv. Križ pri Slatini za darovanih 42 knjig. Posnemajte!

Nogometni klub »Borba« se ustanovi v okrilju »Krekove mladine« v Celju.

Za tiskovni sklad »Pravice« so darovali: Franc Bezeg, Črnuče Din. 20.—; Rudolf Knez, Zavodna pri Celju Din. 12.80. Posnemajte!

Za pouk in zabavo.

Kolinske dogodbe.

16.

Znak Kolina je glavna cerkev. Kdor pride tja, si ogleda najprvo ta zares veličastni umotvor. Kolina si brez te cerkve ne moremo misliti; in če bi nas kdo vprašal zanjo, bi se mu ravno tako smejali, kakor če bi v Ljubljani kdo kazal na Grad in bi nas vprašal, če je to res Grad. Nekaj tujec je pa res vprašal Količana: »Oprostite, ali je to glavna cerkev?«

»Ljubi gospod, jaz tudi ne vem, sem danes sam pijan.«

17.

Nekdo je padel v vodo in je glasno vpil na pomoč. Kolinčan, ki je stal ravno na mostu, je snel tam viseči rešilni pas in ga je vrgel potapljaščemu se. Ko je ta srečno spet prilezel na breg, ga je Kolinčan vprašal: »Za Božjo voljo! Zakaj ste se pa tako drli?«

»Kaj se ne bom drl, ko pa ne znam plavati.«

»Saj jaz tudi ne znam, pa nisem tako vpil, kakor ste Vi.«

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vprašanja in odgovori. Na »Jugoslovansko strok. zvezo« prihajajo tako od poedinih strokovnih društev kot od posameznikov tako važna strokovna in druga vprašanja, da bomo nanje odgovarjali v »Pravici« pod rubriko: »Vprašanja in odgovori«, da bo imela od njih korist splošnost, ker so tudi vprašanja splošnega značaja. Prosimo tovariše, da se v važnih zadevah obračajo ali na JSZ ali na uredništvo, nakar jim bomo stvarno odgovorjali. Odgovore iz lista izrežite in jih shranite, ker jih boste neprestano rabili.

Trbovlje. Že za predzadnjo številko nam je došel sicer dober dopis ali od nepoznanega dopisnika, ki se ni podpisal. Brez podpisov uredništvo dopisov ne upošteva, razen tistih, katerih pisce že po pisavi pozna.

Tov. K., Trbovlje. Dopis o demokratiških eksperimentih, ki klevečejo JSZR zvez z komunisti je na eni strani malo predolg, na drugi pa spričo sedanjega političnega položaja brezpredmeten.

Dopisnikom! Do ponedeljka popoldne je zadnji čas, ako hočete, da pridejo prispevki dotični teden v »Pravico«. Kratko, stvarno, razločno, brez psovka in osebnih napadov! — Nekateri reči smo morali odložiti za prihodnjo številko.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“
mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1924 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna šte. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten l. letnik za ceno 30 Din.

II. letnik pa za ceno 40 Din.

Naroča se pri upravi »Socialne Misli«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2.

KJE?

ZNIŽANE CENE!

V poslovalnicah I. delavskega konsumnega društva.

KJE?

Člani kupijo najceneje v lastni zadrugi. Če rabiš oblačilno blago, obrni se na svojo zadrugo. — Enkrat na leto se lahko zastonj oblečeš, če kupuješ vse v zadrugi, ker dobiš po pravilih **3 % popust.**

Ljubljanski člani in zunanji člani kadar pridejo v Ljubljano, naj ne pozabijo, da dobe v zadrugi gostilni Kongresni trg št. 2 ne samo hrano in pijačo, ampak tudi svoje somišljenike.

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
Sombor, Split, Šibenik.

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPozITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.